Den senaste tidens inflationsutveckling

Sedan föregående inflationsrapport har inflationen enligt både UND1X och KPI varit något högre än Riksbankens bedömning. I april var UND1X- och KPI-inflationen 0,9 respektive 0,3 procent i årstakt, att jämföra med prognostiserat 0,6 respektive 0,2 procent. Framförallt är det den importerade inflationen som blivit högre än prognosen medan de inhemska priserna stigit endast marginellt snabbare än väntat.

Diagram R8. Oljeprodukter i KPI.
Årlig procentuell förändring

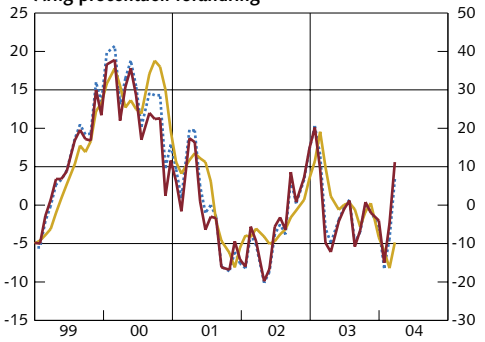

Drivmedel (vänster skala)
Oljeprodukter, drivmedel och eldningsolja (vänster skala)
Eldningsolja (höger skala)

Källa: SCB.

Något högre inflation än väntat

Den importerade inflationen var i genomsnitt drygt en halv procentenhet högre än förväntat i mars och april. Prognosavvikelsen kan delvis hänföras till att oljepriset varit oväntat högt vilket fått till följd att priserna på bensin och eldningsolja stigit i allt snabbare takt (se diagram R8). Även priserna på övriga importerade varor och tjänster har stigit något mer än väntat. Den marginellt högre inhemska inflationen beror främst på att elpriserna sjunkit något mindre än väntat.

Prisökningstakten på tjänster ligger fortsatt på en relativt hög nivå och det är i synnerhet priser på administrativt prissatta tjänster som ökar i snabb takt (se diagram R9). Ett viktigt skäl till denna utveckling är troligen att den ansträngda ekonomiska situationen i flera kommuner gör att olika taxor höjs som exempelvis avgifter för renhållning och sotning.

Diagram R9. Varu- och tjänstepriser.
Årlig procentuell förändring

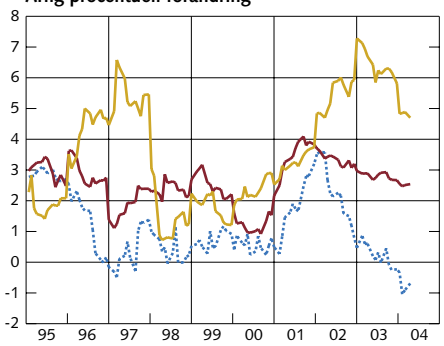

Tjänster exkl. administrativt prissatta tjänster
Varor exkl. energi
Administrativt prissatta tjänster

Källor: SCB och Riksbanken.

Låg underliggande inflation

För att analysera hur inflationen utvecklas på längre sikt studerar Riksbanken mått på den så kallade underliggande inflationstakten. Underliggande inflation är dock inget entydigt definierat begrepp och kan därför beräknas på olika sätt. En vanlig metod är att exkludera vissa komponenter från KPI-inflationen som anses vara av mer tillfällig karaktär för att försöka urskilja den mer trendmässiga eller konjunkturrelaterade komponenten i inflationen. I UND1X exkluderas räntekostnader för egnahem liksom direkta effekter av förändrade indirekta skatter och subventioner från KPI. Under det senaste året har det också varit viktigt att studera inflationen rensad för effekterna av de kraftigt fluktuerande energipriserna. Dessa har i hög grad varit förknippade med utbudsstörningar som haft temporära effekter på inflationen. Det är dock viktigt att understryka att energiprishöjningar ibland har varaktiga effekter på inflationen och att konsekvenserna

Diagram R10. Olika mått på underliggande inflation.
Årlig procentuell förändring

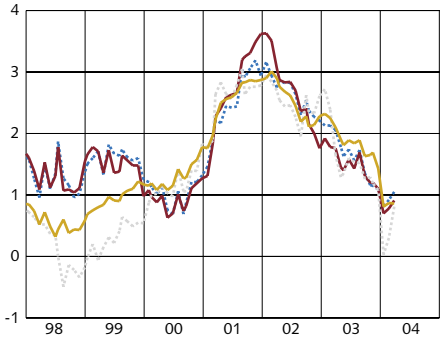

UND1X exkl. energi
UND1X exkl. energi och livsmedel
UND24
trim85

Anm. De alternativa måtten är beräknade utifrån KPI uppdelat på ca 70 olika undergrupper. UND24 är sammanvägt med vikter justerade för den historiska standardavvikelsen för avvikelsen mellan den årliga ökningstakten av det totala KPI och respektive undergrupp under de senaste 24 månaderna. I trim85 har de 7,5 procent mest extrema positiva och de 7,5 procent mest negativa årliga prisförändringarna under varje månad exkluderats.

Källor: SCB och Riksbanken.

av olika energiprisförändringar (t.ex. på el och olja) kan variera. Andra sätt att mäta den underliggande inflationen är att med hjälp av statistiska metoder exkludera eller minska betydelsen av de varu- och tjänstegrupper vars priser historiskt visat sig variera kraftigt.

Diagram R11 Bearbetade varor i producentled, import-priser-, hemmamarknadspriser och exportpriser. Årlig procentuell förändring

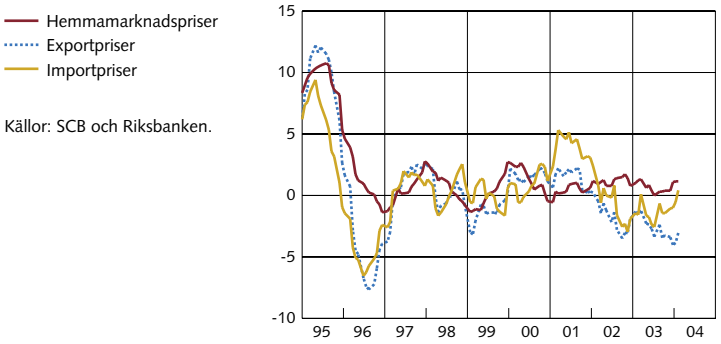

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram R12. Importpriser på bearbetade varor, samt dess delgrupper. Årlig procentuell förändring

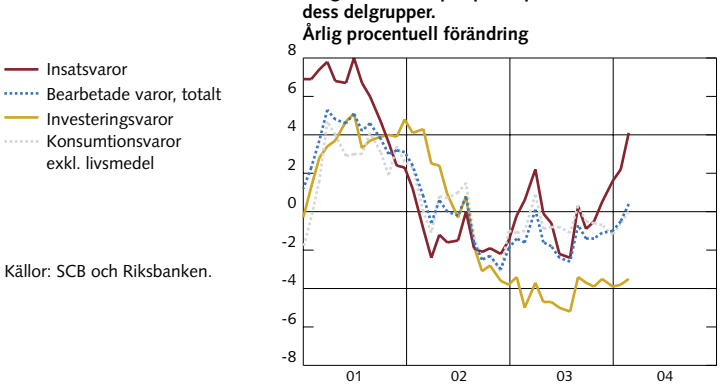

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram R13. Råvaruprisutveckling i dollar. Årlig procentuell förändring

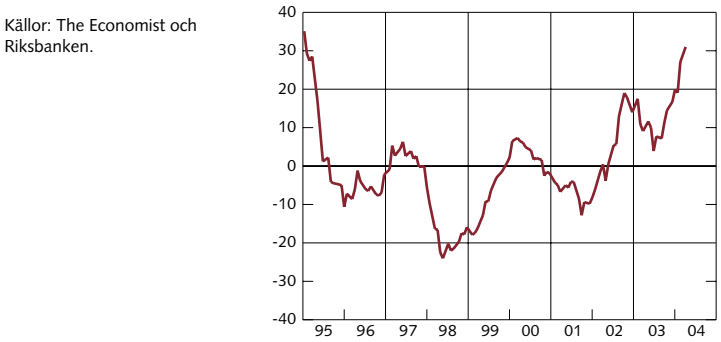

Källor: The Economist och Riksbanken.

I diagram R10 redovisas några olika mått på underliggande inflation. En viss uppgång har skett under mars och april enligt alla de olika måtten. Nivån på den underliggande inflationen är dock fortfarande låg enligt alla mätmetoderna.

Lågt pristryck i producentledet

Under de senaste åren har både import- och exportpriserna på bearbetade varor i producentledet fallit kraftigt (se diagram R11). Nedgången var förväntad men blev större än vad som prognostiserades. Under de första månaderna i år har fallet för importpriserna på bearbetade varor bromsats upp. I mars hade dessa priser stigit med 0,4 procent jämfört med samma månad 2003. Exportpriserna däremot har fortsatt att falla. Både för import- och exportpriserna kan en del av nedgången under fjolåret förklaras av den förstärkning av den svenska kronan som skedde under 2003. Hemmamarknadspriserna på bearbetade varor har under de senaste två åren ökat svagt.

Importpriserna på bearbetade varor kan delas in i tre undergrupper; konsumtionsvaror exklusive livsmedel, investeringsvaror och insatsvaror. Priserna på alla tre delgrupper föll under 2003 (se diagram R12). Priserna på investeringsvaror föll kraftigast och prisökningstakten på dessa är fortfarande klart negativ. Till viss del kan prisfallet troligtvis förklaras av den svaga investeringsutveckling som varit i världsekonomin. Däremot har importpriserna på insatsvarorna ökat en hel del under senare tid och i mars uppgick den årliga ökningstakten till 4,1 procent. Uppgången var väntad och hänger till stor del samman med att världsmarknadspriserna på råvaror stigit kraftigt under det senaste året (se diagram R13). Importpriserna på konsumtionsvaror har fallit något under de senaste åren. I mars i år steg emellertid priserna svagt.